

CENTRUM BADANIA OPINII SPOŁECZNEJ

SEKRETARIAT
OŚRODEK INFORMACJI

629 - 35 - 69, 628 - 37 - 04
693 - 46 - 92, 625 - 76 - 23

UL. ŻURAWIA 4A, SKR. PT. 24
00 - 503 W A R S Z A W A
TELEFAX 629 - 40 - 89
E-mail: sekretariat@cbos.pl

INTERNET

<http://www.cbos.pl>

BS/56/2002

POLACY O LUSTRACJI I ZMIANACH W USTAWIE LUSTRACYJNEJ

KOMUNIKAT Z BADAŃ

WARSZAWA, MARZEC 2002

PRZEDRUK MATERIAŁÓW CBOS W CAŁOŚCI LUB W CZĘŚCI ORAZ WYKORZYSTANIE DANYCH EMPIRYCZNYCH
JEST DOZWOLONE WYŁĄCZNIE Z PODANIEM ŹRÓDŁA

- Ponad połowa badanych (56%) uważa, że w Polsce powinno się przeprowadzać lustrację, w tym co trzeci (33%) wypowiada się w tej sprawie w sposób zdecydowany. Przeciwny lustracji jest niespełna co trzeci respondent (31%). Wyniki te nie zmieniły się od września 1999 roku.
- Przez ostatnie dwa i pół roku nie uległa istotnym zmianom również ocena wpływu lustracji na klimat polityczny w Polsce. Połowa ankietowanych (51%) sądzi, że procesy lustracyjne przyczyniają się raczej do pogorszenia tego klimatu, a prawie jedna trzecia (30%) twierdzi, iż sprzyjają jego poprawie.
- Ocena szczegółowych zmian wprowadzonych ostatnio do ustawy lustracyjnej nastęcza respondentom dużo trudności. Decyzję o wyłączeniu spod lustracji współpracowników wywiadu, kontrwywiadu PRL i służb ochrony granic pozytywnie ocenia 16% badanych, a dwukrotnie więcej (31%) ma negatywny stosunek do tych zmian. Jednak ponad połowa ankietowanych (52%) nie zajmuje stanowiska w tej sprawie: nie ma wyrobionego zdania (23%) lub jest obojętna wobec tych zmian (29%). Ocena zawężenia definicji współpracy przysporzyła respondentom jeszcze więcej trudności: niespełna jedna czwarta z nich (23%) ocenia ją pozytywnie i tyle samo osób (23%) ma do niej stosunek negatywny. Prawie co trzeci respondent (30%) deklaruje w tej sprawie obojętność, a co czwarty (25%) nie ma zdania.

Na początku marca br. weszła w życie nowelizacja ustawy lustracyjnej, która wyłącza spod lustracji agentów wywiadu, kontrwywiadu i służb ochrony granic PRL. W myśl nowelizacji, za agenta uznaje się tylko osoby, które swoimi informacjami działały przeciw Kościołom, opozycji, związkom zawodowym, suwerennościowym aspiracjom narodu oraz dobru osobistemu innych osób. „Nowa lustracja” weszła w życie 8 marca, natomiast już 4 marca trafił do Trybunału Konstytucyjnego wniosek o zbadanie jej zgodności z konstytucją. Pod wnioskiem podpisało się 122 posłów z PiS, PO, LPR, PSL, SKL i kilku niezrzeszonych. Według wnioskodawców wprowadzenie zapisu, że współpracą ze służbami specjalnymi nie jest zbieranie lub przekazywanie informacji mieszczących się w zakresie działania wywiadu, kontrwywiadu i ochrony granic, łamie konstytucyjną zasadę równości. Posłowie uważają również, że nowelizacja narusza zarówno zasadę jawności życia publicznego, jak i określoności przepisów prawa, ponieważ nakłada na osobę lustrowaną obowiązek określenia, w jakim zakresie współpracowała ze służbami, podczas gdy nie może ona mieć na ten temat wystarczającej wiedzy. Autorzy wniosku sądzą ponadto, że Senat nie miał prawa wprowadzić poprawek zmieniających definicję współpracy oraz wyłączających z lustracji czynności z zakresu działalności wywiadu, kontrwywiadu i służby ochrony granic.

W myśl znowelizowanej ustawy, dotychczasowe procesy mają być prowadzone według nowych przepisów, a więc po ich wejściu w życie procesy o związki z wywiadem i kontrwywiadem zostałyby umorzone. Sąd Lustracyjny jednak nie zdecydował się rozpocząć ani zakończyć żadnego procesu, ponadto wstrzymał kilka procesów o związki z wywiadem PRL, czekając na orzeczenie Trybunału Konstytucyjnego, które może zapaść najwcześniej za kilka miesięcy.

Obecnie w Sądzie Lustracyjnym toczy się ponad 40 procesów osób publicznych podejrzanych o „kłamstwo lustracyjne”, z czego około 10 dotyczy wywiadu i kontrwywiadu.

W marcowym sondażu¹ zapytaliśmy respondentów o ich opinie na temat konieczności przeprowadzania w Polsce lustracji oraz zmian dokonanych przez nowelizację ustawy.

W stosunku do września '99 stosunek do przeprowadzania lustracji w Polsce nie uległ zmianie - nadal ponad połowa badanych to jej zwolennicy, a prawie jedna trzecia to przeciwnicy. Odsetek zdecydowanych zwolenników tego procesu rośnie wraz ze wzrostem wykształcenia respondentów. Również miejsce zamieszkania ma wpływ na postrzeganie przez ankietowanych konieczności przeprowadzenia lustracji - na wsi proces ten ma nieco ponad jedną czwartą zdecydowanych zwolenników, a w wielkich miastach ponad połowę (por. tab. aneksowe).

Tabela 1

Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzać, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?	Wskazania respondentów według terminów badań				
	VI '94	XII '96	XII '97	IX '99	III '02
	w procentach				
Zdecydowanie tak	29	31	49	30	33
Raczej tak	28	26	27	26	23
Tak	57	57	76	56	56
Raczej nie	29	14	8	19	18
Zdecydowanie nie	7	10	4	12	13
Nie	36	24	12	31	31
Trudno powiedzieć	7	19	12	13	13

Czynnikiem jeszcze wyraźniej różnicującym opinie na ten temat są sympatie polityczne badanych. Najwięcej osób opowiadających się za lustracją jest wśród zwolenników PO, PiS i LPR. Elektoraty pozostałych partii, których przedstawiciele zasiadają w parlamencie, są nieco mniej entuzjastycznie nastawione, ale również wśród nich przeważają osoby popierające przeprowadzanie lustracji. Wyjątkiem są sympatycy SLD, wśród których więcej jest przeciwników niż zwolenników lustracji.

¹ Badanie „Aktualne problemy i wydarzenia” (142) przeprowadzono w dniach 1-4 marca 2002 roku na liczącej 1065 osób reprezentatywnej próbie losowo-adresowej dorosłych mieszkańców Polski.

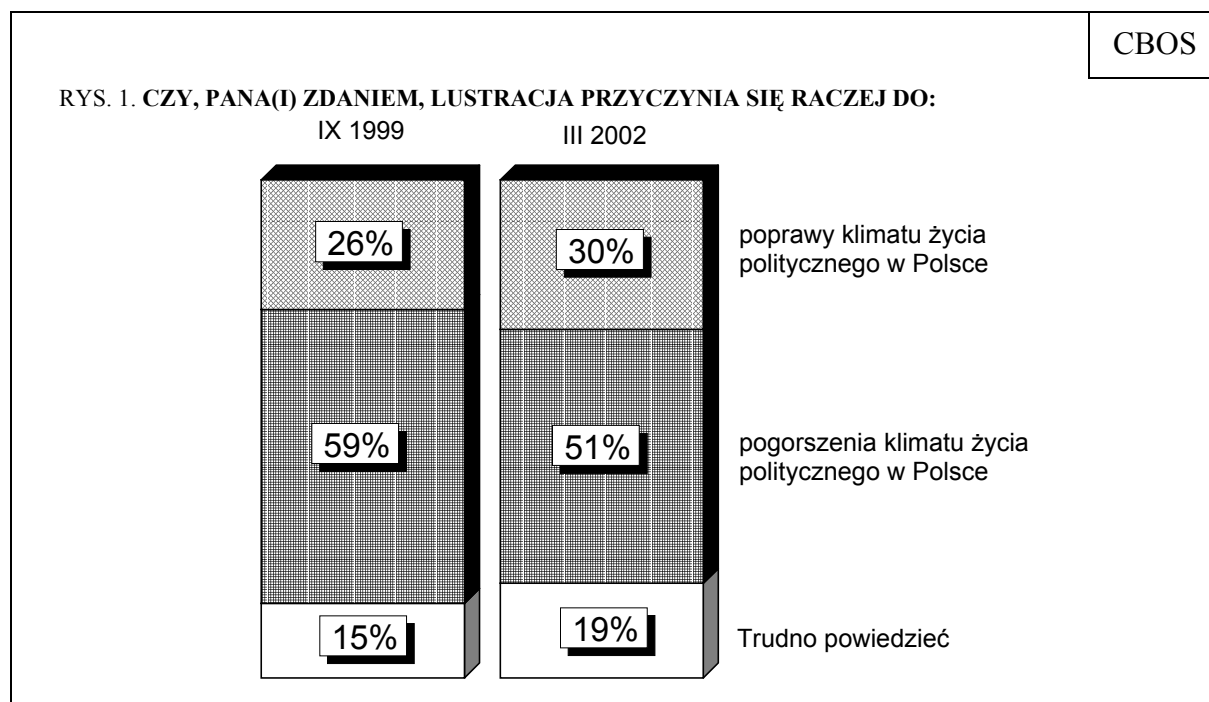
Tabela 2

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzać, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?		
	Tak*	Nie**	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PO	81	15	4
PiS	78	13	10
LPR	75	14	12
Samoobrona	52	36	13
PSL	52	32	17
SLD	40	52	7

* „Zdecydowanie tak” i „raczej tak” łącznie

** „Zdecydowanie nie” i „raczej nie” łącznie

W porównaniu z ostatnim pomiarem nieznacznie wzrósł odsetek osób przekonanych, że lustracja sprzyja raczej poprawie klimatu życia politycznego w naszym kraju, nadal jednak wyraźną przewagę mają badani sądzący, że przyczynia się ona do pogarszania tego klimatu.

Opinie o tym, jak lustracja wpływa na życie polityczne w Polsce, silnie wiążą się ze stosunkiem do samej lustracji.

Tabela 3

Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzać, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?	Czy, Pana(i) zdaniem, lustracja przyczynia się raczej do:		
	poprawy klimatu życia politycznego w Polsce	pogorszenia klimatu życia politycznego w Polsce	Trudno powiedzieć
	w procentach		
Zdecydowanie tak	58	28	13
Raczej tak	41	42	17
Raczej nie	6	88	6
Zdecydowanie nie	1	91	8
Trudno powiedzieć	6	29	65

Tylko zdecydowani zwolennicy lustracji są w większości przekonani o jej korzystnym wpływie na klimat polityczny w Polsce, natomiast pozostali respondenci są zdania, że przyczynia się ona do pogorszenia atmosfery politycznej. Opinię tę podzielają nawet osoby będące umiarkowanymi zwolennikami lustracji. W tej grupie zdania są bardzo podzielone - odsetki oceniających wpływ lustracji na klimat polityczny w Polsce jako pozytywny i tych, którzy mają odmienne zdanie, są niemal identyczne.

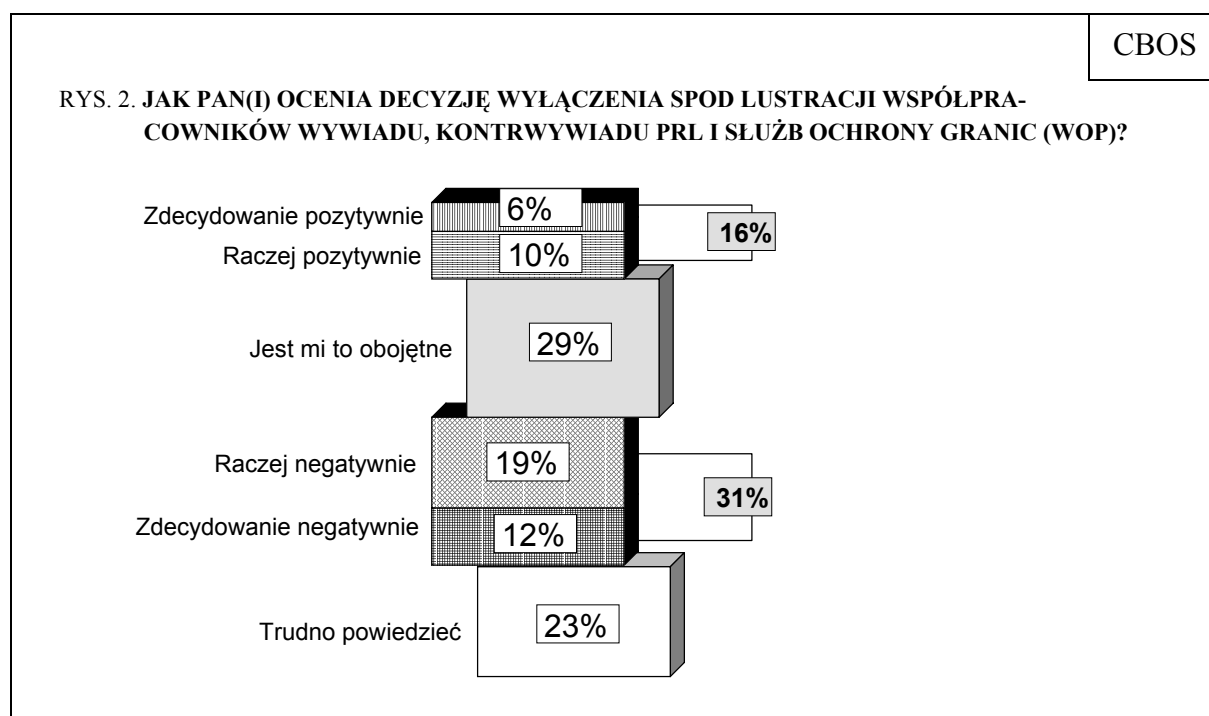
Ocenę wpływu lustracji na klimat polityczny w Polsce różnicują także sympatie partyjne badanych. Wśród potencjalnych wyborców PiS i LPR przeważają pozytywne oceny wpływu lustracji na politykę, natomiast w pozostałych elektoratach dominują opinie krytyczne. Najwięcej respondentów uważających, że lustracja wpływa na pogorszenie klimatu politycznego w Polsce, jest wśród potencjalnych wyborców SLD.

Tabela 4

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Czy, Pana(i) zdaniem, lustracja przyczynia się raczej do:		
	poprawy klimatu życia politycznego w Polsce	pogorszenia klimatu życia politycznego w Polsce	Trudno powiedzieć
	w procentach		
PiS	48	37	15
LPR	47	32	21
PO	41	46	13
Samobrona	38	46	16
PSL	35	41	24
SLD	22	65	12

OCENA ZMIAN WPROWADZONYCH DO USTAWY LUSTRACYJNEJ

Zapytaliśmy respondentów o ich opinie na temat zmian wprowadzonych ostatnio do ustawy lustracyjnej. Wyłączenie spod lustracji współpracowników wywiadu, kontrwywiadu PRL i służb ochrony granic negatywnie ocenia niemal jedna trzecia badanych (31%), a co szósty (16%) jest odmiennego zdania. Należy jednak podkreślić, że 29% pytanych stwierdziło, że zmiany te są im obojętne, a kolejne 23% nie umiało określić swojego stanowiska. Oznacza to, że ponad połowa badanych (52%) nie przywiązuje wagi do zmian w tej ustawie lub nie orientuje się, czego one dotyczą.

W potencjalnych elektoratach partyjnych tylko zwolennicy SLD częściej pozytywnie niż negatywnie oceniają wykluczenie spod lustracji byłych współpracowników wywiadu i kontrwywiadu. W pozostałych elektoratach przeważają głosy krytyczne, w niektórych nawet bardzo zdecydowanie (PO - 66%, PiS - 45%, LPR - 42%).

Tabela 5

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia decyzję wyłączenia spod lustracji współpracowników wywiadu, kontrwywiadu PRL i służb ochrony granic (WOP)?			
	Pozytywnie	Jest mi to obojętne	Negatywnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	35	26	25	14
Samoobrona	20	35	23	22
PiS	9	23	45	24
LPR	8	17	42	32
PSL	7	41	34	18
PO	3	20	66	12

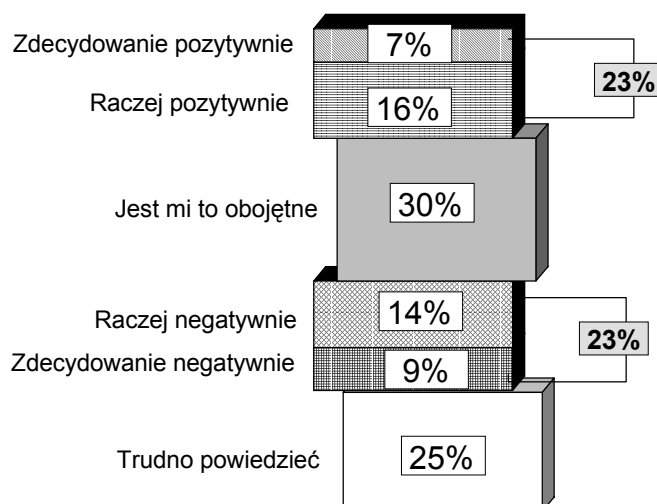
Respondenci opowiadający się za przeprowadzeniem lustracji najczęściej (48%) negatywnie oceniają zmiany w ustawie wyłączające spod lustracji pewne grupy współpracowników. Natomiast wśród osób, które sprzeciwiają się lustracji, więcej niż co czwarta (28%) przyjęła te zmiany z zadowoleniem. Należy jednak zaznaczyć, że ponad dwie piąte tej grupy badanych (42%) deklaruje obojętny stosunek do wprowadzonych zmian.

Tabela 6

Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzać, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?	Jak Pan(i) ocenia decyzję wyłączenia spod lustracji współpracowników wywiadu, kontrwywiadu PRL i służb ochrony granic (WOP)?			
	Pozytywnie	Jest mi to obojętne	Negatywnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	13	24	48	15
Nie	28	42	13	17
Trudno powiedzieć	3	22	6	70

Jeszcze większe trudności mieli badani z oceną zmiany definicji współpracownika służb specjalnych. Pozytywnie ocenia tę poprawkę 23% z nich i dokładnie tyle samo ma do niej stosunek krytyczny. Wśród pozostałych osób 30% deklaruje obojętność w tej sprawie, a 25% nie ma wyrobionego zdania.

RYS. 3. JAK PAN(I) OCENIA DECYZJĘ WYŁĄCZENIA SPOD LUSTRACJI TYCH WSPÓŁ-PRACOWNIKÓW SŁUŻB SPECJALNYCH PRL, KTÓRZY NIE DZIAŁALI W LATACH 1944-1990 PRZECIWKO KOŚCIOŁOM, OPOZYCJI I SUWERENNYM ASPIRACJOM NARODU POLSKIEGO ORAZ KTÓRYCH DZIAŁALNOŚĆ NIE ZAGRAŻAŁA WOLNOŚCI I PRAWOM CZŁOWIEKA?

Również skorelowanie odpowiedzi na to pytanie z sympatiami partyjnymi respondentów nie przynosi istotnych różnic. Co prawda jedna trzecia zwolenników SLD jest zadowolona z wprowadzonych zmian, ale również w tej grupie respondentów - tak jak w pozostałych - wiele osób pozostaje obojętnych lub nie ma zdania. Jedynie wyborcy PO i PiS wydają się konsekwentni w swym negatywnym stosunku do nowych zasad lustracji.

Tabela 7

Potencjalne elektoraty partii i ugrupowań politycznych	Jak Pan(i) ocenia decyzję wyłączenia spod lustracji tych współpracowników służb specjalnych PRL, którzy nie działali w latach 1944-1990 przeciwko Kościołom, opozycji i suwerennym aspiracjom Narodu Polskiego oraz których działalność nie zagrażała wolności i prawom człowieka?			
	Pozytywnie	Jest mi to obojętne	Negatywnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
SLD	33	30	18	19
LPR	26	13	31	31
PSL	25	35	20	20
PO	24	23	42	11
Samoobrona	22	41	11	27
PiS	18	18	42	22

Wśród zwolenników lustracji odsetek osób krytycznych wobec zawężenia definicji współpracy ze służbami bezpieczeństwa PRL tylko nieznacznie przewyższa odsetki obojętnych i zadowolonych, natomiast w grupie przeciwników lustracji przeważają osoby nieprzywiązujące wagi do tej zmiany.

Tabela 8

Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzać, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?	Jak Pan(i) ocenia decyzję wyłączenia spod lustracji tych współpracowników służb specjalnych PRL, którzy nie działali w latach 1944-1990 przeciwko Kościołom, opozycji i suwerennym aspiracjom Narodu Polskiego oraz których działalność nie zagrażała wolności i prawom człowieka?			
	Pozytywnie	Jest mi to obojętne	Negatywnie	Trudno powiedzieć
	w procentach			
Tak	24	27	32	18
Nie	29	40	12	19
Trudno powiedzieć	5	22	6	67

★

★

★

Sprawa nowelizacji ustawy lustracyjnej jest na tyle skomplikowana i dotyczy bezpośrednio tak niewielkiej grupy osób, że respondenci niezbyt się nią interesują. W kwestii najważniejszej, czyli zasadności przeprowadzania lustracji jako takiej, większość ankietowanych ma wyrobione zdanie i to dość stabilne. Natomiast spory polityczne dotyczące wprowadzonych zmian są dla badanych najprawdopodobniej zbyt zawile i odległe od aktualnych problemów.

Opracowała
Anna GRUDNIEWICZ

A N E K S

Tabela 1. Czy, Pana(i) zdaniem, powinno się obecnie przeprowadzać w Polsce lustrację, to znaczy sprawdzać, czy osoby pełniące ważne funkcje w państwie nie współpracowały w przeszłości ze Służbą Bezpieczeństwa, czy też nie powinno?

	(%)					
	Zdecydowa- nie tak	Raczej tak	Raczej nie	Zdecydowa- nie nie	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	33	23	18	13	14	1063
Płeć						
Mężczyźni	36	22	18	13	11	508
Kobiety	30	23	19	12	16	555
Wiek						
18-24 lat	34	26	17	7	16	165
25-34	29	28	20	15	8	192
35-44	38	24	19	11	8	202
45-54	29	18	23	16	14	219
55-64	36	19	15	13	16	114
65 lat i więcej	32	20	13	15	20	172
Miejsce zamieszkania						
Wieś	27	25	20	10	19	394
Miasto do 20 tys.	26	28	17	17	12	147
20-100 tys.	28	21	20	17	14	211
101-500 tys.	42	18	16	15	9	182
501 tys. i więcej mieszk.	53	17	15	9	5	130
Wykształcenie						
Podstawowe	31	22	14	10	22	306
Zasadnicze zawodowe	32	17	22	15	13	305
Średnie	33	26	19	13	9	348
Wyższe	36	27	17	14	7	104
Grupa społ.-zaw. pracujący						
Kadra kier., inteligencja	37	27	18	8	9	63
Prac.umysł.hiż.szczegół.	32	27	26	10	6	85
Pracownicy fiz.-umysł.	32	21	15	16	15	71
Robotnicy wykwalifikowani	34	15	21	13	16	81
Robotnicy niewykwalifik.	39	30	22	8	1	33
Rolnicy	17	26	24	5	29	54
Pracujący na własny rach.	36	29	12	20	4	37
Bierni zawodowo						
Rencisci	28	15	17	21	19	121
Emeryci	33	21	13	15	17	196
Uczniowie i studenci	36	28	21	3	12	78
Bezrobotni	37	19	19	15	10	186
Gospodynie domowe i inni	26	37	18	5	14	57
Pracuje w:						
inst. państw., publicznej	36	24	23	7	9	156
społecz. właścicieli	37	18	24	15	5	71
prywatnych i państwa	30	24	16	17	13	156
sekt. pryw. poza rolnict.	22	23	20	7	28	59
prywatnym gośp. rolnym						
Dochody na jedną osobę						
Do 299 zł	27	19	19	14	21	181
300-399	38	17	23	13	10	92
400-599	33	24	16	16	11	212
600-800	37	20	14	14	14	161
Powyżej 800 zł	38	21	24	13	4	144
Ocena własnych war. mater.						
Złe	35	17	20	13	14	407
Średnie	30	25	16	13	16	468
Dobre	34	28	20	11	7	189
Udział w prakt. religijnych						
Kilka razy w tygodniu	48	18	6	9	19	67
Raz w tygodniu	31	26	22	10	12	508
1-2 razy w miesiącu	32	24	14	13	18	167
Kilka razy w roku	35	20	17	17	10	199
W ogóle nie uczestniczy	31	13	17	21	18	121
Poglądy polityczne						
Lewica	22	19	26	24	9	287
Centrum	35	30	20	9	7	273
Prawica	55	22	12	3	9	247
Trudno powiedzieć	21	20	14	15	31	254

Tabela 2. Czy, Pana(i) zdaniem, lustracja przyczynia się raczej do:
1 - poprawy klimatu życia politycznego w Polsce; 2 - pogorszenia klimatu życia politycznego w Polsce

	(%)			
	1	2	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	30	51	19	1063
Płeć				
Mężczyźni	34	53	13	508
Kobiety	26	49	25	555
Wiek				
18-24 lat	37	46	18	165
25-34	27	61	12	192
35-44	32	55	14	202
45-54	31	51	19	219
55-64	27	44	29	114
65 lat i więcej	28	43	29	172
Miejsce zamieszkania				
Wies	26	48	26	394
Miasto do 20 tys.	36	50	15	147
20-100 tys.	25	59	17	211
101-500 tys.	33	54	13	182
501 tys. i więcej mieszk.	43	42	15	130
Wykształcenie				
Podstawowe	27	43	31	306
Zasadnicze zawodowe	28	56	15	305
Średnie	35	51	15	348
Wyższe	32	55	12	104
Grupa społ.-zaw. pracujący				
Kadra kier., inteligencja	37	47	17	63
Prac. umysł. niż. szczebla	35	56	9	85
Pracownicy fiz. - umysł.	29	55	16	71
Robotnicy wykwalifikowani	27	58	16	81
Robotnicy niewykwalifik.	35	57	8	33
Rolnicy	15	60	25	54
Pracujący na własny rach.	28	61	11	37
Bierni zawodowo				
Renciści	24	47	29	121
Emeryci	29	44	27	196
Uczniowie i studenci	42	41	17	78
Bezrobotni	35	51	14	186
Gospodynie domowe i inni	22	56	21	57
Pracuje w:				
inst. państw., publicznej	36	54	10	156
społec. właścicieli	36	60	4	71
prywatnych i państwa	27	54	19	156
sekt. pryw. poza rolnict.	17	56	27	59
prywatnym gosp. rolnym				
Dochody na jedną osobę				
Do 299 zł	27	50	23	181
300-399	33	55	11	92
400-599	29	49	22	212
600-800	38	45	17	161
Powyżej 800 zł	36	54	10	144
Ocena własnych war. mater.				
Złe	27	52	21	407
Średnie	32	49	19	468
Dobre	34	50	15	189
Udział w prakt. religijnych				
Kilka razy w tygodniu	34	39	27	67
Raz w tygodniu	32	48	20	508
1-2 razy w miesiącu	31	52	18	167
Kilka razy w roku	29	57	14	199
W ogóle nie uczestniczy	24	55	20	121
Poglądy polityczne				
Lewica	27	63	11	287
Centrum	32	54	14	273
Prawica	44	36	19	247
Trudno powiedzieć	18	48	34	254

Tabela 3. Jak Pan(i) ocenia decyzje wyłączenia spod lustracji współpracowników wywiadu, kontrwywiadu PRL i służb ochrony granic (WOP)? 1 - Zdecydowanie pozytywnie; 2 - Raczej pozytywnie; 3 - Są mi obojętne; 4 - Raczej negatywnie; 5 - Zdecydowanie negatywnie

						(%)	
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	6	10	29	19	12	23	1063
Płeć							
Mężczyźni	9	13	30	19	14	15	508
Kobiety	4	8	29	19	10	30	555
Wiek							
18-24 lat	2	9	28	29	6	25	165
25-34	5	10	37	20	11	16	192
35-44	6	9	31	21	15	19	202
45-54	8	14	31	17	9	20	219
55-64	7	15	27	13	15	22	114
65 lat i więcej	8	6	19	15	16	37	172
Miejsce zamieszkania							
Wies	3	9	35	18	8	28	394
Miasto do 20 tys.	4	9	32	23	10	23	147
20-100 tys.	7	13	24	19	10	27	211
101-500 tys.	12	11	28	18	17	14	182
501 tys.i więcej mieszk.	8	11	20	22	24	14	130
Wykształcenie							
Podstawowe	5	7	27	18	10	32	306
Zasadnicze zawodowe	7	9	37	19	12	22	305
Średnie	5	13	25	25	12	20	348
Wyższe	12	12	26	25	17	7	104
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	13	13	26	16	25	7	63
Prac.umysł.niz.szczebla	8	16	25	31	10	10	85
Pracownicy fiz.-umysł.	6	13	24	18	12	27	71
Robotnicy wykwalifikowani	5	12	34	7	8	33	81
Robotnicy niewykwalifik.	2	14	51	14	9	11	33
Rolnicy	1	9	37	14	11	28	54
Pracujący na własny rach.	6	12	20	27	16	20	37
Bierni zawodowo							
Renciści	10	9	26	11	9	35	121
Emeryci	9	7	22	17	16	30	196
Uczniowie i studenci	2	14	23	34	7	20	78
Bezrobotni	3	9	38	23	10	16	186
Gospodynie domowe i inni	6	6	37	18	10	23	57
Pracuje w:							
inst. państw. publicznej	8	11	35	16	16	14	156
społce właścicieli	7	19	21	17	19	16	71
prywatnych i państwa	7	11	26	22	8	25	156
sekt. pryw. poza rolnict.	1	12	34	16	9	29	59
prywatnym gośp. rolnym							
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	1	9	33	15	8	32	181
300-399	11	1	29	19	14	25	92
400-599	9	9	29	18	11	23	212
600-800	8	9	23	19	14	26	161
Powyżej 800 zł	11	18	27	21	15	9	144
Ocena własnych war. mater.							
Złe	6	8	31	17	11	27	407
Średnie	6	11	29	19	12	24	468
Dobre	7	13	28	26	14	12	189
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	3	8	23	15	26	25	67
Raz w tygodniu	5	8	30	22	11	24	508
1-2 razy w miesiącu	9	13	35	15	8	20	167
Kilka razy w roku	5	14	28	20	12	21	199
W ogóle nie uczestniczy	11	12	24	15	15	22	121
Poglądy polityczne							
Lewica	15	15	32	17	6	14	287
Centrum	4	12	31	25	11	17	273
Prawica	5	8	22	20	25	20	247
Trudno powiedzieć	1	5	31	14	6	43	254

Tabela 4. Jak Pan(i) ocenia decyzje wyłączenia spod łustracji tych współpracowników służb specjalnych PRL, którzy nie działali w latach 1944-1990 przeciwko Kościołom, opozycji i suwerennym aspiracjom Narodu Polskiego oraz których działalność nie zagrażała wolności i prawom człowieka?
1 - Zdecydowanie pozytywnie; 2 - Raczej pozytywnie; 3 - Są mi obojętne; 4 - Raczej negatywnie; 5 - Zdecydowanie negatywnie

	(%)						
	1	2	3	4	5	Trudno powiedzieć	Liczba osób
Ogółem	7	16	30	14	9	25	1063
Płeć							
Meżczyźni	10	19	30	14	9	19	508
Kobiety	4	14	30	13	9	30	555
Wiek							
18-24 lat	5	15	37	15	6	23	165
25-34	7	15	35	18	6	19	192
35-44	4	9	34	17	8	27	202
45-54	8	23	27	13	10	19	219
55-64	11	18	25	7	13	26	114
65 lat i więcej	7	18	21	8	10	36	172
Miejsce zamieszkania							
Wies	5	17	33	12	3	29	394
Miasto do 20 tys.	7	15	29	16	7	27	147
20-100 tys.	6	16	29	15	8	27	211
101-500 tys.	9	14	34	13	14	16	182
501 tys.i więcej mieszk.	10	19	19	14	20	17	136
Wykształcenie							
Podstawowe	5	15	26	13	7	35	306
Zasadnicze zawodowe	8	17	35	9	9	23	305
Średnie	6	16	35	17	7	21	348
Wyższe	13	20	21	19	16	11	104
Grupa społ.-zaw. pracujący							
Kadra kier., inteligencja	15	13	20	19	20	13	63
Prac.umysł.niz.szczebła	6	17	36	23	6	12	85
Pracownicy fiz.- umysł.	12	14	24	11	10	30	71
Robotnicy wykwalifikowani	2	17	34	5	6	36	81
Robotnicy niewykwalifik.	2	8	48	18	5	20	33
Rolnicy	3	17	35	10	5	31	54
Pracujący na własny rach.	10	15	27	26	7	15	37
Bierni zawodowo							
Renciści	7	25	20	5	8	36	121
Emeryci	7	16	25	10	10	31	196
Uczniowie i studenci	8	14	28	25	4	20	78
Bezrobotni	4	15	37	16	9	19	186
Gospodynie domowe i inni	8	12	42	9	9	20	57
Pracuje w:							
inst. państw., publicznej	7	12	35	21	9	16	156
spółce właścicieli							
prywatnych i państwa	11	18	26	10	14	21	71
sekt. pryw. poza rolnict.	8	14	30	14	7	27	156
prywatnym gosp. rolnym	3	20	31	11	4	30	59
Dochody na jedną osobę							
Do 299 zł	3	14	30	11	6	34	181
300-399	11	10	26	16	12	25	92
400-599	8	18	27	14	5	27	212
600-800	7	18	27	16	9	24	161
Powyżej 800 zł	12	24	26	11	13	13	144
Ocena własnych war. mater.							
Złe	7	15	30	13	7	28	407
Średnie	6	17	29	13	9	26	468
Dobre	9	17	33	16	9	16	189
Udział w prakt. religijnych							
Kilka razy w tygodniu	6	22	23	10	17	22	67
Raz w tygodniu	4	14	32	15	7	28	508
1-2 razy w miesiącu	10	18	33	12	6	20	167
Kilka razy w roku	10	14	30	12	10	23	199
W ogóle nie uczestniczy	10	22	23	14	10	21	121
Poglądy polityczne							
Lewica	10	23	31	12	6	18	287
Centrum	7	15	34	10	5	20	273
Prawica	6	19	22	15	15	19	247
Trudno powiedzieć	3	7	34	9	4	43	254